

รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower
Northeastern Region

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ¹, ยุภาพร ยุพาศ² และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร³

Phrakhrubaidikawichan Wisuttho¹, Yupaporn Yupass² and Saovalak Kosonkittitumporn³

¹นักศึกษา ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

^{2,3}Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

E-mail: phrakhrubaidikawichan1987@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6867-5053>

Corresponding author E-mail: yupaporn_yu1@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3532-0808>

E-mail: Saovalakk@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0589-2525>

Received 23/12/2022

Revised 25/12/2022

Accepted 25/12/2022

บทคัดย่อ

จากสังคมชนบทไปสู่สังคมออนไลน์ ถึงกระนั้นพระสงฆ์ก็ยังคงมีบทบาทและหน้าที่เช่นเดิมจะมากบ้างหรือน้อยบางประการใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของแต่ละสังคมพระสงฆ์ยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติตนอยู่หลายอย่างเหมือนเดิมเพราะความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ฉะนั้นบทบาทพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์โควิด-19 จึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของพุทธศาสนิกชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ 3) เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการซึ่งทำการศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นพระสังฆาธิการในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 386 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยสมการโครงสร้าง (SEM) ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นักวิชาการ และพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด และพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ และ ระยะที่ 3 การยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า (1) การส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไป

[733]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ, ยุภาพร ยุพาศ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittitumporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

หาน้อย ได้แก่ ด้านการสงเคราะห์ ด้านการพัฒนา ด้านการเกื้อกูล และด้านการบูรณาการ ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ฆาติการโดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล การหนุนเสริมภายนอก สมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายการผันแปรในการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ฆาติการ ได้ร้อยละ 48.30 ($R^2 = 0.483$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งโมเดลความสัมพันธ์ของรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ฆาติการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ χ^2 test p-value = 0.002, $\chi^2/df = 1.630$, GFI = 0.994, CFI = 0.992, RMSEA = 0.04, SRMR = 0.03 และ (3) รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ฆาติการ ดังนี้ (ก) การพัฒนาด้านสมรรถนะส่วนบุคคล (ข) การพัฒนาด้านการหนุนเสริมภายนอก และ (ค) การพัฒนาด้านสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์

คำสำคัญ: การส่งเสริม; สาธารณสงเคราะห์; พระสงฆ์ฆาติการ; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Abstract

From rural society to online society Still, the monks still have the same roles and duties, more or less depending on the changing factors in society. Including accepting the changes of each society, monks still have many roles and responsibilities in performing their duties because of the faith of the Buddhists. Therefore, the role of monks and helping people in the situation of Kovic-19 Therefore, it is very important to be involved in the lives of Buddhists, either directly or indirectly. Thus, this research was to (1) study the level of public aid promotion of Sangha administrators, (2) study factors affecting the public aid promotion of Sangha administrators, and (3) to establish and confirm the public welfare promotion model of the Sangha administrators. This research was held at the lower northeastern of Thailand. This research was divided into 3 phases: Phase 1 studied the level of public welfare promotion, and factors affecting public welfare promotion of monks by questionnaire 386 monks. The instrument was the 5-rating scale questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics, mean, percentage, standard deviation, and Structural Equation Model (SEM), Phase 2, establish a model for promoting public welfare of Sangha administrators by interviewing the target group 20 persons of experts were academicians, Sangha administrators from provincial, and district level. Phase 3, confirmation of model of public assistance promotion of Sangha administrators by the expert verification. The result found that (1) the public assistance promotion of the Sangha administrators as overall was at a high level, ranking each aspect were assistance, development, support, and integration respectively. (2) Factors affecting public welfare

[734]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ, ยุภาพร ยุภาค และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสงฆ์ฆาติการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.

วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittiporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern

Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

promotion of Sangha administrators as overall by statistical significant at 0.01 level were the personal competency, the external reinforcement, the Sangha Organization Competency which 3 factors can explain the variation in public aid promotion of monks at 48.30% ($R^2 = 0.483$). The relationship of the model of public welfare promotion of the Sangha administrators is consistent with the empirical data, χ^2 test, p-value = 0.002, $\chi^2/df = 1.630$, GFI = 0.994, CFI = 0.992, RMSEA = 0.04, SRMR = 0.03. And (3) Buddhist public welfare promotion model of Sangha administrators were as follows: (A) development of personal competency, (B) development of external support, and (C) development of sangha organization competency.

Keyword: Promotion; Public Welfare; Monks; Lower Northeastern Thailand

บทนำ

วิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ส่งผลกระทบของประชาชน ต่อการใช้ชีวิตประจำวันในสถานการณ์ไวรัสโควิด-19 เมื่อพิจารณาถึงบทบาททางด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์จะพบว่า คณะสงฆ์ไทยได้มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนด้วยการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน ดังปรากฏชัดว่าในหลายพื้นที่ที่คณะสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและสังคมโดยรวมมาโดยลำดับ บทบาทดังกล่าวมีทั้งการทำงานในเชิงสนองตอบนโยบายขององค์กรคณะสงฆ์และดำเนินงานด้วยความเป็นผู้มีจิตอาสาของตัวเอง มักเริ่มจากกิจกรรมพื้น ๆ ซึ่งมีที่มาจากความเดือดร้อนและความขาดแคลนของชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ และขยายไปสู่การช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหาความเป็นอยู่ของชนในชุมชน รวมทั้งการช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยและการเกษตร (พินิจ ลาภธนาพันธ์, 2562)

บทบาทของพระสงฆ์นั้นมีสำคัญมากซึ่งเป็นปัจจัยและมีอิทธิพลต่อความคิดตลอดจนในการช่วยเหลือประชาชนทางสังคมในระดับประเทศด้วยเพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทุกชนชั้นในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงประชาชนทั่วไป ปัจจัยที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคมคือความบริสุทธิ์ความเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมและความเป็นผู้นำทางสติปัญญา ในปัจจุบันนี้นับบทบาทพระสงฆ์เริ่มลดน้อยไปเพราะความเจริญด้านเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและวัฒนธรรมแบบตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่หรือการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความเจริญของสังคมไร้พรมแดนตลอดจนความเจริญด้านไอทีการติดต่อสื่อสารในโลกโซเชียลมีเดีย จากสังคมชนบทไปสู่สังคมออนไลน์ ถึงกระนั้นพระสงฆ์ก็ยังคงมีบทบาทและหน้าที่เช่นเดิมจะมากบ้างหรือน้อยบางประการใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของแต่ละสังคม พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติตนอยู่หลายอย่างเหมือนเดิมเพราะความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ฉะนั้นบทบาทพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์โควิด-19 จึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้อง

[735]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิฑู วัชรโร, ยุกาพร ยุกาศ และ เสาวลักษณ์ โกศลดิษฐ์พร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.

วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittiporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern

Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของพุทธศาสนิกชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยเราจะเห็นได้ว่า สังคมไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงตายจะมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์มาตลอด อย่างงานแต่งงานก็ต้องนิมนต์พระสงฆ์มาในงานแต่งงานด้วย พอเกิดก็ต้องนิมนต์พระมาในงานวันเกิด หรือใส่บาตรทำบุญวันเกิด เจ็บป่วยก็ไปหาพระทำบุญ และบางแห่งพระอาจเป็นหมอกกลางบ้าน เป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้าน ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน (พระครูสุจริยวัณฺณ, 2562)

มหาเถรสมาคมมีมติให้ขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจนนำมาสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาเป็นไปตามกรอบของการดำเนินงานที่มหาเถรสมาคมได้กำหนดไว้ การนี้ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม มีส่วนรับผิดชอบโครงการตามยุทธศาสตร์หลัก จำนวน 2 โครงการ กล่าวคือ โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย และโครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคมที่ยั่งยืน ตามหลักคิดการดำเนินงาน 4 ประการ คือ 1) สงเคราะห์ 2) เกื้อกูล 3) พัฒนา และ 4) บูรณาการ ถือเป็นรูปแบบและกระบวนการ ดำเนินกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตามกิจกรรมที่คณะสงฆ์จะสามารถดำเนินการให้ต่อเนื่องหรือพัฒนากิจกรรมขึ้นมาใหม่โดยเน้นประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมโดยรวมสืบต่อไป การดำเนินงานที่ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคมรับสนองมติมหาเถรสมาคม จึงเป็นไป เพื่อการนำหลักพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเพื่อสร้างอุดมการณ์การทำงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต การทำกิจกรรมบนพื้นฐานของประโยชน์สุข สันติสุขและทันต่อสถานการณ์ จึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญที่ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม พยายามขับเคลื่อนร่วมกับ เจ้าคณะปกครองและเครือข่ายการทำงานทุกระดับชั้นเรื่อยมา (พินิจ ลาภนันทน์, 2563) หลาย ๆ วัด ยังคงประสบปัญหาการขาดงบประมาณในการก่อสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานที่อยู่ภายในวัดเนื่องจากพิษของสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้น การดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ที่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากจึงชะลอตัว

อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยที่กล่าวถึงการสาธารณะสงเคราะห์ของพระสงฆ์ เช่น พระครูปราโมทย์ปัญญาวุฒน์ (บุญเลิศ เทชปัญโญ) (2563) พบว่า วัดเป็นตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการ เป็นผู้ปกครองบริหารคณะสงฆ์และการพระศาสนาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และระเบียบประเพณีของสังคมไทยในทุกส่วนทุกระดับ พระสังฆาธิการ เป็นพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารกิจการคณะสงฆ์และ การพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติถูกต้อง ตามภารกิจ 6 ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสน ศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยเน้นมุ่งเน้นการจัดการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็น สาธารณประโยชน์ของแก่หน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล หรือการ อุดหนุนจุนเจือสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป การสาธารณสงเคราะห์ จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นการด าเนินการ

[736]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ, ยุกาพร ยุกาต และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติธัมม. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittitumporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

ช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับ พระสมุห์วศิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์) (2563) พบว่า วัดและพระสงฆ์เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการเพื่อประสานในการร่วมมือร่วมแรงกัน พัฒนาชุมชนให้มีความเจริญด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ ต้องให้การช่วยเหลือด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ต้องมีความรอบรู้ และรอบคอบในการช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง พระสงฆ์ต้องประสานความร่วมมือ ในทุกภาคส่วนของสังคม และต้องประมวลข้อปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่จะได้สังเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ให้ ตกลงความคิด วางกรอบแนวทางการพัฒนา และต้องมีความต่อเนื่องในการพัฒนา ต้องมีระบบของ การวางแผนงานที่ดี โดยวางแผนให้เกิดความสมดุลตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่วางไว้ ในแนวทาง แนวความคิด และการปฏิบัติ ต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการกำหนดแผนการพัฒนาให้ สอดคล้องกับความเป็นจริงได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น และ พระใบฎีกาสมคิด นาถสีโล, พระมหาภานุภา กิตติโสภณ, และ พระมหาสุนันท์ สุนนโท (2561) พบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน ว่า วัดต้องมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่งงาน กระจายงานในด้านการพัฒนาจิตใจ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ และวัดต้องมีการสร้าง กิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในงานพัฒนาจิตใจ และควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผน ที่ชัดเจนและมั่นคง วัดต้องจัดทำงบประมาณ และทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงาน ของเอกชนเพื่อจะได้ร่วมมือกัน ท างานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญใน การส่งเสริมสนับสนุน และ ต้องมีประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน เพื่อการทำงานจะได้มี ทิศทางเดียวกัน ตลอดจนวัดต้องพัฒนาส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน และรองรับ การปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญควรทำงานอย่างมีระบบเป็นแนวทาง เดียวกัน และมีเครือข่ายร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป

จากการศึกษานำร่องในพื้นที่เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างพบประเด็นปัญหาหลายประการ ดังเช่น พระสงฆ์มีบทบาทในการบริหารน้อยลงเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ อีกทั้งพระสงฆ์บางส่วนขาดการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญกับชาวบ้านน้อยลง โดยจะเห็นได้จากการรายงานผลการปฏิบัติงาน การติดตามผลการขอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัด พระสงฆ์ ศาสนสถาน ศาสนวัตถุภายในวัด เพื่อจัดเก็บ/จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ทางพระพุทธศาสนาที่ล่าช้าและไม่ครบถ้วนไม่เป็นปัจจุบัน โดยปัญหาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์และที่อยู่ของวัดตามสภาพพื้นที่ ระยะทางซึ่งห่างไกลจากตัวจังหวัดเป็นเหตุ ให้พระสงฆ์ มีบทบาทน้อยลง อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการด้านสาธารณสงเคราะห์ของวัดและคณะสงฆ์ ยังขาดกระบอกเสียง เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งที่ในพื้นที่ประเทศไทย มีวัดมากกว่า 30,000 วัด และมีพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบและทำงานเพื่อสังคมเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ค่อยจะเป็นข่าวในทางกลับกัน พระสงฆ์ที่ทำผิดพระวินัย กลับได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนทุกแขนง ประโคมข่าวเป็นรายวัน เพื่อขายข่าว นี่เป็นปัญหาใหญ่ เป็นอุปสรรคสำคัญในสังคมไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน (พระครูปราโมทย์ปัญญวัฒน์ (บุญเลิศ เตชบุณโย), 2563)

[737]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิฑู วิสุทโธ, ยุกาพร ยุกาต และ เสาวลักษณ์ โกศลดิติอมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittiporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้ได้ข้อสนเทศไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research Method) โดยแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 10,879 รูป

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 386 รูป โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ (Yamane, 1973: 580-581)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น หรือตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ มีตัวแปรแฝง ประกอบด้วย

3.1.1.1 ด้านการบริหาร

[738]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ, ยุกาพร ยุกาศ และ เสาวลักษณ์ โกศลดิติอัมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittiporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

3.1.1.2 ด้านประสิทธิภาพของเครือข่าย

3.1.1.3 ด้านประสิทธิภาพการประสานงาน

3.1.2 ปัจจัยการหนุนเสริมภายนอก มีตัวแปรแฝง ประกอบด้วย

3.1.2.1 ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1.2.2 ด้านการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

3.1.2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์

3.1.3 ปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล มีตัวแปรแฝง ประกอบด้วย

3.1.3.1 ด้านสมรรถนะทั่วไป

3.1.3.2 ด้านสมรรถนะส่วนบุคคล

3.1.3.3 ด้านสมรรถนะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2 ตัวแปรตาม คือ การส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการสงเคราะห์

3.2.2 ด้านการเกื้อกูล

3.2.3 ด้านการพัฒนา

3.2.4 ด้านการบูรณาการ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้เวลาศึกษาระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) โดยแสดงเป็นจำนวนและร้อยละ (Percentage)

5.2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5.3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ใช้แหล่งข้อมูล ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยจากการวิจัยในระยะที่ 1 โดยจัดหมวดหมู่ใหม่ตามลำดับของการเกิด (Birth Order) ของรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ได้แก่ นักวิชาการ และพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัดพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 20 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษาเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ระยะที่ 3 การยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ใช้แหล่งข้อมูล ดังนี้

1.1 ร่างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากผลการวิจัยจากระยะที่ 2

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิพากษ์และยืนยันในการวิจัยระยะนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ นักวิชาการ และพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด จำนวน 20 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 3 ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องตามเทคนิค CIT (Critical Incident Technique) เพื่อยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

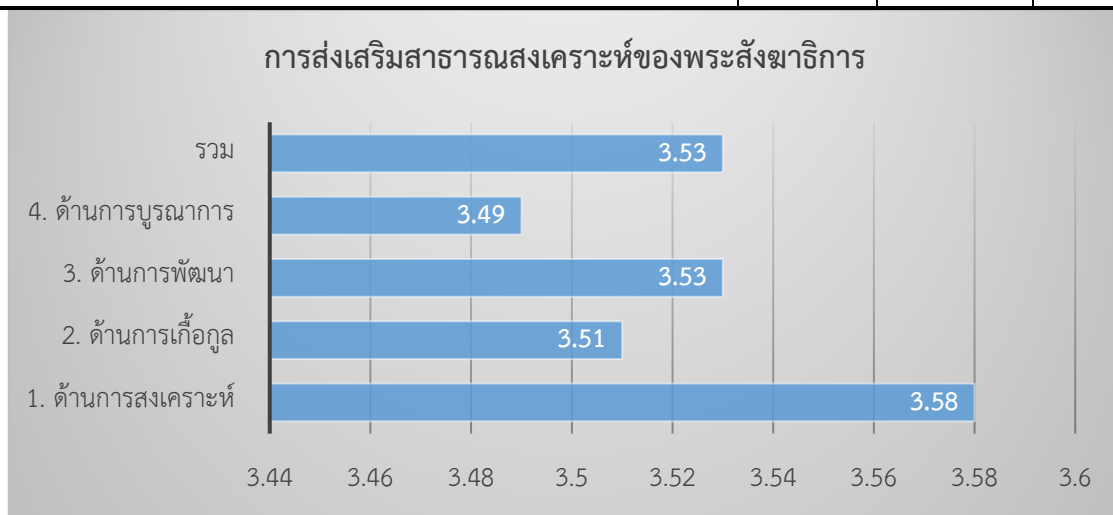
ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย ระยะที่ 1

1.1. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยจำแนกเป็นรายด้านและข้อ

การส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสงเคราะห์	3.58	0.70	มาก
2. ด้านการเกื้อกูล	3.51	0.82	มาก
3. ด้านการพัฒนา	3.53	0.83	มาก
4. ด้านการบูรณาการ	3.49	0.82	มาก
รวม	3.53	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 และกราฟ พบว่า การส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสงเคราะห์ ($\bar{x}$ = 3.58) รองลงมาด้านการพัฒนา ($\bar{x}$ = 3.53) ด้านการเกื้อกูล ($\bar{x}$ = 3.51) และด้านการบูรณาการ ($\bar{x}$ = 3.49) ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนสอดคล้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (SEM)

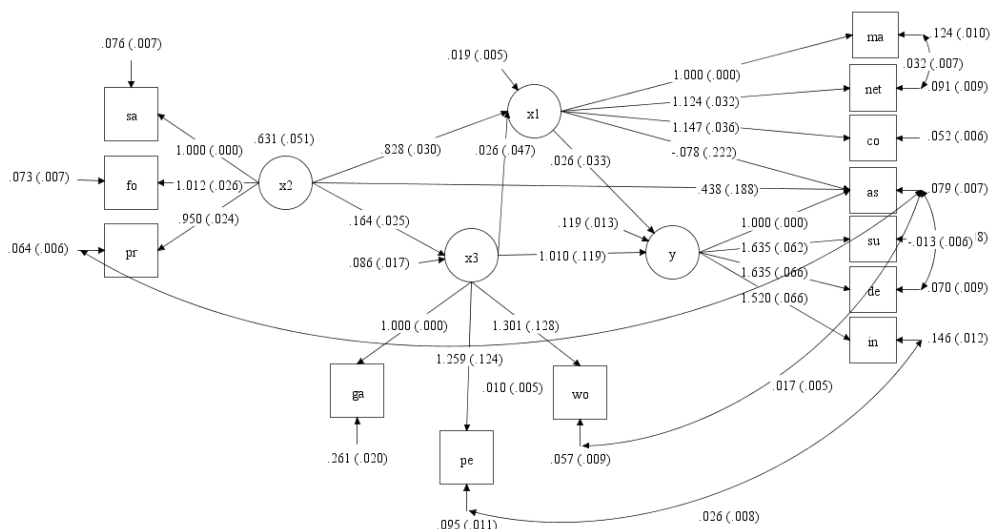
1.2.1 ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนสอดคล้องของสมการเชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้ผลการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ค่าไคสแควร์ “ χ^2 ” ซึ่งแสดงออกมาจากตาราง Print Out ของ โมเดลสมการเชิงโครงสร้างเป็นค่า Value มีค่าเท่ากับ 84.811 และได้ค่าองศาความเป็นอิสระ “ df ” มีค่าเท่ากับ 52 ทำให้ผลทางสถิติหรือเกิดดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ดังนี้

1) ค่า “ χ^2 ” ของโมเดลมีค่าเท่ากับ 84.811 โดยมีค่า df เท่ากับ 52 เมื่อทำการคำนวณค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (“ χ^2/df ”) พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.63 ซึ่งมีความน้อยกว่า 2.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ มีค่า CFI เท่ากับ 0.994 และ TLI เท่ากับ 0.992 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า มีค่า RMSEA เท่ากับ 0.040 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน มีค่า SRMR เท่ากับ 0.031 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

χ^2 test p-value = 0.002, χ^2/df = 1.630, GFI = 0.994, CFI = 0.992, RMSEA = 0.04, SRMR = 0.03

แผนภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ของโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (หลังการปรับโมเดลด้วยค่าดัชนีโมเดล; MI) สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล (X3) เป็นตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลโดยรวมสูงที่สุด (TE) ต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอิทธิพลโดยรวม (TE) เท่ากับ 0.625 ซึ่งมีอิทธิพลในทางตรง (DE) เท่ากับ 0.651 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ (X1) (IE) เท่ากับ 0.001

2. ตัวแปรปัจจัยหนุนเสริมภายนอก (X2) เป็นตัวแปรแฝงภายในที่มีค่าขนาดอิทธิพล โดยรวม (TE) เท่ากับ 0.308 ต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 0.115 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล (X3) (IE) เท่ากับ 0.192

3. ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ (X1) เป็นตัวแปรแฝงภายในที่มีค่าขนาดอิทธิพล โดยรวม (TE) เท่ากับ 0.115 ต่อการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ 0.115

4. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ (X1) ปัจจัยหนุนเสริมภายนอก (X2) และตัวแปรปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล (X3) ซึ่งทั้ง 3 ตัวแปรแฝง สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปร การส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 48.30 ($R^2 = 0.483$)

2. ผลการวิจัย ระยะที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ระยะที่ 2 นี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อสร้าง รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลมาจากการออกแบบการวิจัยวิจัย ระยะที่ 1 ได้แก่ โมเดลสมการเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ ปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ ปัจจัยหนุนเสริมภายนอก ปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล มาสร้างกรอบแนวคิดเชิงสมมติฐานที่นำไปสู่การยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิในผลการวิจัยระยะที่ 3 มีปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

- 1.1 โครงการพัฒนาการบริหารองค์กรคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาล
- 1.2 โครงการสร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
- 1.3 โครงการจัดตั้งมูลนิธิต้นบุญ ในการช่วยเหลือสาธารณะสงเคราะห์
- 1.4 โครงการพัฒนาเครือข่ายสาธารณสุขสงเคราะห์เชิงพื้นที่
- 1.5 โครงการพัฒนาคณะสงฆ์ในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยการหนุนเสริมภายนอก มีแนวทางพัฒนาดังนี้

- 2.1 โครงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างวัดและชุมชน ในการทำกิจกรรมกิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์

2.2 โครงการจัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด ชื่อ “วัด ชน รัฐ” (วัด เอกชน และภาครัฐ) ในการทำกิจกรรมกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์

2.3 โครงการบูรณาการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาในการส่งเสริมนักเรียน นิสิต นักศึกษาทำกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์

2.4 โครงการพัฒนา Application ต้นบุญ ในการเปิดรับบริจาค

2.5 โครงการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์บอกบุญบนสื่อออนไลน์

3. ปัจจัยด้านสมรรถนะส่วนบุคคล มีแนวทางพัฒนาดังนี้

3.1 โครงการพัฒนาการบริหารองค์กรคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาล

3.2 โครงการสร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

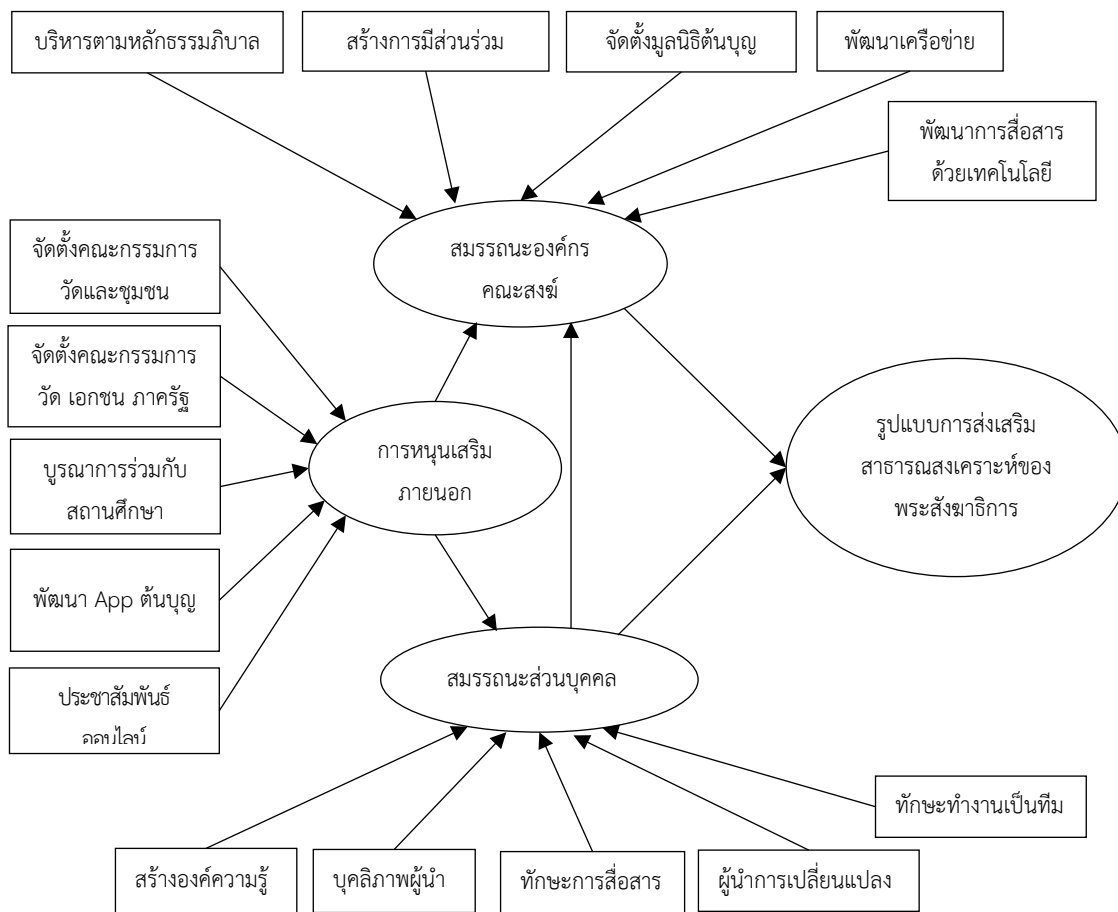
3.3 โครงการจัดตั้งมูลนิธิต้นบุญ ในการช่วยเหลือสาธารณะสงเคราะห์

3.4 โครงการพัฒนาเครือข่ายสาธารณสงเคราะห์เชิงพื้นที่

3.5 โครงการพัฒนาคณะสงฆ์ในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลการวิจัย ระยะที่ 3

การดำเนินการวิจัย ระยะที่ 3 เป็นการยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการยืนยันรูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่ามัธยฐาน (Meriden) และค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ (IQR) มีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 4.00 - 5.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.5 โดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นต่อรูปแบบพัฒนาสอดคล้องกันประกอบด้วยรูปแบบพัฒนา จำนวน 3 ด้าน 15 แนวทางการพัฒนาดังภาพที่ 2 ผู้วิจัยสรุปผังรูปแบบได้ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ ปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ ปัจจัยการหนุนเสริมภายนอก ปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล ผู้วิจัยจึงได้นำ 3 ปัจจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ปัจจัยสมรรถนะองค์กรคณะสงฆ์ ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ พระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีแนวนโยบายในการบริหารทรัพยากรพื้นฐานประกอบไปด้วยคน เงิน วัสดุ สิ่งของ เพื่อการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ ตามการบริหารที่ยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นหลักสำคัญ โดยพระสงฆ์ต้องการประพฤติธรรมและใช้หลักธรรมเป็นหลักในการบริหาร ตามภารกิจของพระสงฆ์ที่จะต้องปฏิบัติมี 6 ประการ ดังนี้ การปกครองการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การ

สาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้กิจกรรมการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริญาณ์ แสงปัญญา และพินิจ ลาภอนันท์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พุทธศาสนาเพื่อสังคม: บทบาทพระสงฆ์ด้านงานสาธารณสงเคราะห์ กรณีศึกษาพระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ) วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทงานสาธารณสงเคราะห์ของพระราชธรรมนิเทศมีทั้งรูปแบบการสงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนาและบูรณาการ เพื่อเผยแผ่ศีลธรรมในศาสนา และส่งเสริมให้คนดีมีสัมมาชีพ 2) แนวคิดและรูปแบบการดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์ภายใต้กรอบที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้พบว่า การดำเนินงานของพระราชธรรมนิเทศมุ่งไปที่งานสาธารณสงเคราะห์ ในเชิงการพัฒนาผ่านแนวคิดหลัก 3 ประการ ได้แก่ การสร้างคน สร้างงาน และสร้างอาชีพเพื่อสร้างสังคม อยู่ดีมีสุข โดยประยุกต์ใช้หลักอริยบท 4 ผ่านกุศโลบายต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสันติ ฐานวโร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินงานในด้านสาธารณสงเคราะห์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม โดยการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่สำคัญ มีหลักสังคหวัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 และพรหมวิหาร 4 เป็นต้น มาดำเนินการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม โดยมีเป้าหมายจุดประสงค์หลักกว่าให้คณะสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ เป็นหลักสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในชุมชนและสังคมควรให้มีความเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะและยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนอีกทางหนึ่งด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่การพัฒนาจิตใจ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาชุมชนและสังคม และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม อันจะนำความสุขมาสู่ประชาชน สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชรัตนเวที (ประเสริฐ โชติธมโม) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) มีการบริหาร จัดการตามกรอบสายงานการบังคับบัญชาและมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมบนพื้นฐานการสามัคคีทางกาย วาจา ใจ พร้อมยึดถือกฎ ระเบียบ และหลักพระธรรมวินัย มีความสมัคสมานสามัคคี ช่วยเหลือ แบ่งปัน ไว้วางใจกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา มีการปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิตย์เพื่อก่อให้เกิดสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะในการบริหารจัดการ 2) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 เชิงพุทธบูรณาการ ด้านกลยุทธ์ ควรมีการประยุกต์ใช้หลักทศุติยาปณิธิธรรมโดยเฉพาะด้านการพัฒนาให้เป็นผู้มีจักขุมาหรือมีวิสัยทัศน์ ด้านโครงสร้าง ควรมีการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมด้วยการเคารพหลักการที่ดี ที่เคยวางเอาไว้แต่เดิม ด้านระบบการปฏิบัติงาน ควรมีการประยุกต์ใช้หลักอริยบทธรรมเพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จด้านบุคลากร ควรมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านทักษะควรมีการประยุกต์ใช้หลักภวนา 4 ที่จะต้องพัฒนาทั้งทางกาย ศีล จิต และปัญญาอยู่เสมอ ด้านรูปแบบทางการบริหารจัดการ ควรมีการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมด้วยการยึดมั่น ในความสามัคคี ความพร้อมเพรียงทำพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน และด้านค่านิยมร่วม ควรมีการประยุกต์ใช้ หลักสาราณียธรรมหรือหลักแห่งสามัคคีธรรมที่

[746]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ, ยุกาพร ยุกาต และ เสาวลักษณ์ โกศลจิตติอัมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.

วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittimporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern

Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

จะต้องปฏิบัติต่อกันด้วยเมตตาธรรม 3) รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะทางการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ด้านกลยุทธ์ สิ่งที่สำคัญที่พระสังฆาธิการจะพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ 1) จะต้องยึดถือกรอบการบริหารจัดการและการประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักธรรมวินัย 2) จะต้องมีการวางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และพันธกิจในการบริหารจัดการ และ 3) จะต้องมีความสำเร็จ ที่มีมาตรฐาน ด้านโครงสร้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเมตตามงคลวิศิษฐ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้านอาศัยหลักพระธรรมวินัยปกครองคณะสงฆ์ ปฏิบัติตามนโยบายของมหาเถรสมาคม จัดตั้งกองทุนการศึกษา ทำงานร่วมกับชุมชนเป็นกลุ่มบวรบ้าน วัด และโรงเรียน สร้างเครือข่าย การเผยแผ่พระพุทธศาสนา จัดหาทุนทรัพย์ในการสนับสนุนสาธารณูปการ ร่วมมือกับชุมชนจัดสาธารณสงเคราะห์ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข (2558) ได้กล่าวว่า ระบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยในทศวรรษหน้า ควรประกอบด้วย 1) ระบบการบริหารจัดการที่ดีที่จะนำไปดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การจัดองค์กร (Organizing: O) 3) การอำนวยการ (Directing: D) 4) การควบคุม (Controlling: C) 5) การจัดการบุคลากร (Staffing: S) 2. การจัดการกิจการคณะสงฆ์ ที่ครอบคลุมทุกงานสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานการปกครอง 2) งานการศาสนศึกษา 3) งานการศึกษาสงเคราะห์ 4) งานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) งานสาธารณูปการ 6) งานการสาธารณสงเคราะห์ นอกเหนือจากเจ้าอาวาสเป็นพระสังฆาธิการเป็นผู้บริหารวัดเป็นผู้บริหารการให้บริการกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน แล้วยังต้องเป็นผู้บริหารเส้นทางการเจริญเติบโตขององค์กรในเชิงสร้างสรรค์ (Creative Ways) ของความเป็นวัดสมัยใหม่ที่มีทั้งความขลัง ความเรียบง่าย ความสงบสุข และความศักดิ์สิทธิ์จากวัดธรรมดาสู่ความเป็นวัดประสิทธิภาพสูงเชิงประจักษ์

1.2 ปัจจัยการหนุนเสริมจากภายนอก ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ชุมชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม มูลนิธิไม่แสวงกำไร ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น ทำให้สามารถระดมทรัพยากรและบุคลากรต่างๆ ในการทำกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างรวดเร็ว และหลากหลาย สร้างเป็นเครือข่ายในการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ ลาภานานนท์ สายชล ปัญญชิต และภูเบศ วนิชขานนท์ (2564) กล่าวว่าเครือข่ายในลักษณะ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งการบูรณาการกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ร่วมกับเครือข่ายภาครัฐที่เน้นการช่วยเหลือและเกื้อกูลสังคมดังที่คณะสงฆ์ได้ดำเนินการอยู่ จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ให้มีความเข้มแข็งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิวัฒน์ ญาณโสโก (ศิริรัตน์) และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยใน

ทวีปยุโรป ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 1) หลักการ คือ 1.1) พัฒนาระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิก ให้มีความสะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้องแม่นยำ 1.2) พัฒนาการมีส่วนร่วมให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งระหว่างสมาชิกภายในและภายนอกองค์กร 1.3) พัฒนาความมั่นคง ให้คณะสงฆ์ไทยดำรงอยู่ได้อย่าง ยั่งยืน 1.4) ยึดมั่นในหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายของสหภาพยุโรป 2) เป้าหมาย สร้างความเป็นเอกภาพของคณะสงฆ์ไทยตามคติที่ว่าพุทธบุตรต้องเป็นหนึ่งเดียวกันเหมือนตะวันที่มีดวงเดียว ไม่แบ่งแยก นิภาย ยึดหลักการเป็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน 3) จุดมุ่งหมาย มุ่งสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่กิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน ประกอบด้วย เครือข่ายด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ 4) การเตรียมการพัฒนา การเตรียมการก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนา 5.1) หลักพุทธธรรม 5.2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 5.3) องค์ประกอบการพัฒนา 5.4) บริบทคณะสงฆ์ ไทยในทวีปยุโรป และ 6) การประเมินผลการพัฒนา การประเมินเชิงพุทธิพิสัย การประเมินเชิงทักษะพิสัย และการประเมินเชิงจิตพิสัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชุตีภัก อภินันโท และรัตติยา เหนืออำนาจ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์ จังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม กับประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองการจัดการเครือข่ายวัฒนธรรม เชิงพุทธของคณะสงฆ์จังหวัดนครพนม นอกจากจะประกอบด้วย 7 มิติสำคัญข้างต้นแล้วยังมีภูมิปัญญา ท้องถิ่น วิธีการดำเนินชีวิต วิถีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนพิธี และความเป็นพุทธบริษัท 4 ที่สะท้อนผ่านการบริหารจัดการเรื่องระบบและโครงสร้างองค์กร แผนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์องค์กร การแสวงหาความร่วมมือ การมีส่วนร่วมหรือทีมงาน การเสริมสร้างแรงจูงใจ องค์การแห่งการเรียนรู้ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับชุมชน 3) การจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์ จังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียน จะต้องมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น อริยมรรค สังกตัตถธรรม สาราณียธรรม ทุติยปาปนิกรรม สปัปปีตธรรม อปริหานิยธรรม อิทธิบาทธรรม พรหมวิหารธรรม คารวะธรรม กัลยาณมิตรธรรม และหลักธรรมอื่น ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเกิดความราบรื่นและยั่งยืน ต่อไป

1.3 ปัจจัยสมรรถนะส่วนบุคคล ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ พระสงฆ์มีการมีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ การมีทักษะต่างๆ เช่น ภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะทางด้านการจูงใจ การสร้างการมีส่วนร่วมความมุ่งมั่นในการพัฒนา เป็นต้น ทักษะต่างๆเฉพาะตัวเหล่านี้ที่จะสร้างเป็นกิจกรรมให้สังคมเห็นร่วมกันว่าเป็นประโยชน์ หรือนำมาซึ่งความดีงามต่อสังคม เป็นตัวกระตุ้นจิตกุศลของคนในสังคมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิโรจน์อินทคุณ (เอกชัย อินทโชโต) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะเจ้าอาวาสตามหลักพุทธธรรม เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี พบว่า สมรรถนะของเจ้าอาวาส คือ มีความสามารถในการจัดระบบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ภายในวัด สอนพระ

ปรียัติธรรมแผนกบาลี และธรรมศึกษา เผยแผ่เชิงรุก จัดตั้งกองทุน มอบทุนการศึกษา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การสอน จัดตั้งกองทุน สังฆะประชาชนเคราะห์ กองทุนสัจจะสะสมทรัพย์ และจัดตั้งกองทุนกองทุนสุขภาพขององค์ประกอบของสมรรถนะเจ้าอาวาส ประกอบด้วย 1) มุ่งผลสัมฤทธิ์เจ้าอาวาส 2) บริการที่ดี ใส่ใจในการให้ความสะดวก 3) ศึกษาหาความรู้เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ 4) ทำงานเป็นทีม 5) ยึดมั่นในความชอบธรรม และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเจ้าอาวาสใช้วิธีอบรมสัมมนาสร้างระบบและหลักเกณฑ์ ด้านการบริการที่ดี พัฒนาโดยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้สามารถให้การสงเคราะห์แก่พุทธศาสนิกชนอย่างเหมาะสมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้มากขึ้น สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน พัฒนาโดยส่งเสริม ให้เจ้าอาวาสตระหนักและปฏิบัติตามนโยบายของคณะสงฆ์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาเจ้าอาวาส ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญทนต์ สีนวนนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืนของคณะสงฆ์ภาค 9 ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ของพระวินยาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 คือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากพระสังฆาธิการชั้นผู้ใหญ่ ปัจจัยด้านสถานการณ์ช่วยในการทำงาน ปัจจัยด้านการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมและปัจจัยด้านการรับรู้บทบาทหน้าที่ 2) ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืนของคณะสงฆ์ภาค 9 ได้แนวทางการพัฒนาพระวินยาธิการ จำนวน 4 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาแรงสนับสนุนจากพระสังฆาธิการชั้นผู้ใหญ่ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในการทำงาน แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมและแนวทางการพัฒนาความมีจิตสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ 3) การยืนยันรูปแบบการพัฒนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืน ของคณะสงฆ์ภาค 9 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิจิต ธีรวิโส (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้ ด้านการปกครองด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วย การจัดระเบียบแนวปฏิบัติการอยู่ร่วมกัน การส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาภายในวัดและนอกวัด ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป จัดบริการทางวิชาการด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ชุมชนมีการสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่าง ๆ การสงเคราะห์ทุนการสร้างโรงพยาบาล ตึกสงฆ์อาพาธ การสงเคราะห์ที่พักอาศัย ผู้ได้รับความเดือดร้อน และการบริการแก่ประชาชนทั่วไป 2) สมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยสมรรถนะ 9 คือ 1) สมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) การสื่อสารที่ดี และ 3) การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) สมรรถนะตนเอง ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1) ภาวะผู้นำตนเอง 2) การมีสติปัญญา และ 3) การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง และ 3) สมรรถนะการทำงานกับคนอื่น ประกอบด้วย สมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การช่วยเหลือผู้อื่น และ 3) ความเชื่อถือว่าไว้วางใจได้และแต่ละสมรรถนะย่อยมี 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะ

และทัศนคติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์วศิน วิสุโท (พงษ์ศักดิ์) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาระหน้าที่ที่สำคัญของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไทย คือ ทำหน้าที่สงเคราะห์เป็นหลักฐานสงเคราะห์นี้ พระสงฆ์ จะทำการสงเคราะห์โดยตรงทางด้านจิตใจ เช่น การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางด้านจิตใจ การสงเคราะห์บำรุงขวัญด้วยการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประโลมจิตใจแก่ประชาชน ส่วนการสงเคราะห์ด้านวัตถุนั้นก็ มีโดยอ้อม เช่น การขอความช่วยเหลือในการทำงานสาธารณประโยชน์ หรือเชิญชวนให้นำสิ่งของมาบริจาคแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น การสาธารณสงเคราะห์นับว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านทรัพยากรและงบประมาณการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ แก่คณะสงฆ์และวัดอย่างเพียงพอ
2. ด้านประสิทธิภาพของเครือข่าย สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ควรจัดตั้งรางวัลเกียรติบัตรให้แก่หน่วยงาน องค์กร บุคคล และพระสงฆ์ที่มีการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เพื่อยกย่องเกียรติคุณชื่นชมความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้น
3. ด้านประสิทธิภาพการประสานงาน พระสงฆ์ควรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร ประชุมทางไกลในการหารือจัดกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์และการบริหารจัดการคณะสงฆ์อื่นๆ
4. ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พระสงฆ์ควรสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ โดยจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการในรูปแบบวัดและชุมชน มีการเปิดรับบริจาคงบประมาณและสิ่งของจากภาคส่วนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์
5. ด้านการได้รับการอุปถัมภ์ศาสนิกชน พระสงฆ์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ภาคส่วนต่างๆ ได้รับทราบ แจ้งข่าวสารด้านสาธารณกุศลให้แก่ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาได้มีส่วนร่วมในการบริจาคตามกำลัง สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการจัดกิจกรรมสาธารณกุศล
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของผู้นำชุมชน ในการแจ้งข่าวสารจากวัดเพื่อให้ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์
7. ด้านสมรรถนะทั่วไป พระสงฆ์ควรศึกษาหาความรู้ในการจัดการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ ลงพื้นที่ศึกษาดูงานจากเครือข่ายวัดที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ให้เข้ากับบริบทของพื้นที่

[750]

Citation:

พระครูใบฎีกาวิฑู วิสุโท, ยุภาพร ยุภาศ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2565). รูปแบบการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธของพระสงฆ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.

วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 733-752

Wisuttho, P., Yupass, Y., & Kosonkittiporn, S., (2022). Buddhist Public Welfare Promotion Model of Sangha Administrators in the Lower Northeastern

Region. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 733-752; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.174>

8. ด้านสมรรถนะส่วนบุคคล พระสังฆาธิการควรมีการพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานเป็นทีมร่วมกันของพระลูกวัด กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การดำเนินกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์

9. ด้านสมรรถนะการทำงานกับร่วมกับผู้อื่น พระสังฆาธิการควรมีการพัฒนาตนเอง ให้ความไว้วางใจ และบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ สร้างทีมงานในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เคารพในการตัดสินใจของทีมงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นทีม

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายสาธารณสงเคราะห์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ควรศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมในการการขับเคลื่อนการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตพื้นที่อื่นๆ เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์อื่นๆ ที่มีผลต่อการทำนุบำรุงการส่งเสริมสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

พระใบฎีกาสมคิด นาสีโล, พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, และ พระมหาสุนันท์ สุนนโท (2561). บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7 (2), 246-255.

พระครูเมตตามงคลวิศิษฎ์. (2559). การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขต

กรุงเทพมหานคร. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 8(2), 59-68.

พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโข. (2558). ระบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยในทศวรรษหน้า. วารสารครูศาสตร์ปริทรรศน์, 2(2), 126-139.

พระครูปราโมทย์ปัญญาวุฒน์ (บุญเลิศ เทชบุญโญ) (2563). การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ. 2 (1), 383-392.

พระครูปราโมทย์ปัญญาวุฒน์ (บุญเลิศ เทชบุญโญ). (2563). การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการกับสภาพการณ์ปัจจุบัน. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 2(2), 434.

พระครูวิโรจน์อินทคุณ (เอกชัย อินทโชโต). (2563). การพัฒนาสมรรถนะเจ้าอาวาสตามหลักพุทธธรรม เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9(3). 244-257.

พระครูสุธีจริยวัฒน์. (2562). บทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง, 2(1), 1-8.

- พระบุญทนต์ สีนวนนา. (2559). ประสิทธิผลการบริหารจัดการของพระวินยาธิการเพื่อความยั่งยืนของคณะสงฆ์ภาค 9. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. 22(1), 61-69.
- พระมหาชุตีภัก อภินันโท และรัตติยา เหนืออำนาจ. (2562). การจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์ จังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียน. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(3), 1-18.
- พระมหาวิวัฒน์ ฌาเนสโก (ศิริรัตน์) และคณะ. (2564). การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 336-351.
- พระมหาวิจิต ธีรวิโส. (2562). การพัฒนาสมรรถนะของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดสุรินทร์. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(1), 161-169.
- พระมหาสันติ ฐานวโร. (2561). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชรัตนเวที (ประเสริฐ โชติธมฺโม). (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(6), 523-537.
- พระสมุห์ทวีสิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์) (2563). พระสงฆ์การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์: บทบาทและความสำคัญ. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*. 2 (1), 357-366.
- พินิจ ลาภนันทน์ สายชล ปัญญชิต และภูเบศ วณิชชานนท์. (2564). สังคมวิทยาของพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม: บทวิเคราะห์ว่าด้วยงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 25-37.
- พินิจ ลาภนันทน์. (2562). *อดีต ปัจจุบัน และอนาคตงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- พินิจ ลาภนันทน์. (2563). *ถอดบทเรียนงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิรญาณ์ แสงปัญญา และพินิจ ลาภนันทน์. (2564). พุทธศาสนาเพื่อสังคม: บทบาทพระสงฆ์ด้านงานสาธารณสงเคราะห์ กรณีศึกษาพระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ) วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครินทร์*, 8(3), 288-302.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition. New York: Harper and Row Publications.